

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

AMI 2020/5

Hugenholtz, P.B.

Publication date

2020

Document Version

Final published version

Published in

AMI : Tijdschrift voor Auteurs-, Media- & Informatierecht

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hugenholtz, P. B. (2020). AMI 2020/5. 5. Case note on: Rb. Amsterdam, 1/11/19, ECLI:NL:RBAMS:2019:8119 (Van Uem/De Persgroep). *AMI : Tijdschrift voor Auteurs-, Media- & Informatierecht*, 44(3-4), 101-105.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Nr. 5 Van Uem/De Persgroep

Rechtbank Amsterdam (Ktr.)

Tussenvonnis 17 mei 2019, IEF 18475;
ECLI:NL:RBAMS:2019:3566

Eindvonnis 1 november 2019, IEF 18797;
ECLI:NL:RBAMS:2019:8119

Freelance journaliste ontvangt € 497,38 (€ 0.13 per woord) voor negen artikelen gepubliceerd in regionaal dagblad. Is dit een ‘billijke vergoeding’ (art. 25c lid 1 Aw)? Nee. Op basis van een vergelijking met andere gangbare tarieven en in het licht van de beloning van journalisten in dienstverband wordt de billijke vergoeding vastgesteld op € 800 (€ 0.21 per woord).

Inzake

M.C. van Uem

wonende te Arnhem
eiseres in conventie, gedaagde in reconventie nader te noemen:
Van Uem
gemachtigde: mr. O.M.B.J. Volgenant

tegen

de besloten vennootschap De Persgroep Nederland B.V.

gevestigd te Amsterdam
gedaagde in conventie, eiseres in reconventie nader te noemen:
De Persgroep
gemachtigde: mrs. D.J.G. Visser en P.J. Kreijger

TUSSENVONNIS

(...)

GRONDEN VAN DE BESLISSING

Feiten

1. Als gesteld en niet (voldoende) weersproken, staat in dit geding het volgende vast:

1.1. Van Uem is freelance journaliste. De Persgroep is uitgever, onder meer van regionale kranten als de Twentsche Courant Tubantia. Partijen werkten samen vanaf 2000.

1.2. In de periode 3 november 2017 tot en met 19 december 2017 leverde Van Uem bij De Persgroep in totaal 9 artikelen aan. Voor deze artikelen kreeg zij betaald op basis van een tarief per woord van € 0,13. Deze artikelen bevatten tussen de 381 en 453 woorden.

Per artikel betekent dat een vergoeding van gemiddeld € 55,25. De artikelen werden alle geplaatst in de Twentsche Courant Tubantia.
1.3. Het tarief van € 0,13 per woord is met ingang van 1 april 2016 het basistarief van De Persgroep voor regionale bijdragen.

1.4. In de tussen partijen overeengekomen algemene voorwaarden is kort gezegd bepaald dat het exploitatierecht voor onbepaalde tijd en niet beperkt in frequentie wordt overgedragen aan De Persgroep, waarbij de exclusiviteit is beperkt tot en met zeven dagen na publicatie.

vordering en verweer in conventie

2. Van Uem vordert veroordeling van De Persgroep tot betaling van € 1.666,61 inclusief BTW, althans een in goede justitie vast te stellen aanvullende billijke vergoeding.

3. Aan de vordering legt zij kort gezegd ten grondslag dat de betaalde vergoeding van € 0,13 per woord niet billijk is. Op grond van artikel 25c en/of 25d Auteurswet dient alsnog een billijke vergoeding te worden betaald. Van Uem acht een vergoeding op basis van € 0,49 per woord billijk en haar vordering is gebaseerd op het verschil tussen die vergoeding en de reeds betaalde vergoeding.

4. De Persgroep voert verweer tegen de vordering. Op dat verweer zal bij de beoordeling, voor zover van belang, worden ingegaan.

vordering en verweer in voorwaardelijke reconventie

5. In reconventie vordert De Persgroep, samengevat, voor het geval de vordering in conventie wordt toegewezen een verklaring voor recht dat Van Uem geen recht heeft aanvullende vergoeding te eisen voor de periode van 1 juli 2015 tot de datum van het te wijzen vonnis.

6. Van Uem voert verweer in reconventie. Daarop zal hierna, voor zover van belang, worden ingegaan.

beoordeling in conventie en reconventie

bevoegdheid

7. (...)

8. (...)

billijke vergoeding

9. Gezien het feitencomplex waarop Van Uem zich beroept komt alleen artikel 25c Auteurswet in aanmerking. Artikel 25d Auteurswet ziet kort gezegd immers op de situatie waarin de opbrengst van het werk – in dit geval dus een artikel – in ernstige mate onevenredig is met hetgeen voor het werk is betaald. Daarbij heeft de wetgever het oog gehad op de situatie waarin een werk vele malen meer opbrengt dan gebruikelijk – het wetsartikel wordt ook wel de bestsellerbepaling genoemd. Dat een dergelijke situatie zich hier voordoet is gesteld noch gebleken.

10. De te beantwoorden vraag is dan ook of de vergoeding die Van Uem heeft ontvangen voor verlening aan De Persgroep van de exploitatiebevoegdheid van haar artikelen al dan niet billijk is als

bedoeld in artikel 25c lid I Auteurswet. Daarbij is het aan Van Uem voldoende feiten te stellen en zo nodig te bewijzen waaruit blijkt dat de overeengekomen en betaalde vergoeding niet billijk is. Uitgangspunt blijft immers dat het partijen vrij staat afspraken te maken en het is aan de partij die zich er op beroept dat die afspraken niet voldoen aan artikel 25c lid I Auteurswet dit feitelijk te onderbouwen. De wetgever heeft die bewijslastverdeling bij de totstandkoming van artikel 25c Auteurswet ook tot uitgangspunt genomen.

11. In de dagvaarding heeft Van Uem er met name op gewezen dat zij met de ontvangen vergoeding een uurtarief realiseert waar zij niet van kan leven. Zij komt op een uurtarief van € 14,00 bruto exclusief BTW en dat staat in geen verhouding tot wat een journalist in loondienst volgens de toepasselijke CAO verdient. Bovendien is De Persgroep gezien haar bedrijfsresultaat zeer wel in staat een hogere vergoeding te betalen, aldus Van Uem.

12. De Persgroep heeft aangevoerd dat niet relevant is wat Van Uem per uur verdient, nu een vergoeding per woord (of eigenlijk per letter) is overeengekomen. Daarmee miskent De Persgroep dat de vraag of de overeengekomen vergoeding billijk is beantwoord moet worden aan de hand van alle omstandigheden van het geval. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de aard en omvang van de overgedragen exploitatiebevoegdheid, de marktverhoudingen (de onderhandelingspositie van de maker) en de exploitatierisico's. Voorts is van belang wat in de branche gebruikelijk is (dit alles komt terug in Kamerstukken II 2012/2013, 33308, nota naar aanleiding van het verslag). Wat een journalist per uur overhoudt op basis van de vergoeding per woord, is dan wel degelijk een relevant gezichtspunt. Eveneens relevant is hoe die vergoeding in verhouding staat tot wat een journalist in loondienst per uur verdient. Anders dan Van Uem heeft bepleit is de verdienste van een journalist in loondienst echter niet maatgevend voor wat een billijke vergoeding is; het is één van de relevante gezichtspunten. De Persgroep heeft op dit punt inhoudelijk nog aangevoerd dat een regionale verslaggever in loondienst gemiddeld 165 woorden per uur produceert. Dat zou op basis van het voor Van Uem gehanteerde tarief een bedrag van € 21,45 per uur opleveren.

13. Ander – zeker zo belangrijk – gezichtspunt is welke vergoedingen (andere) freelance journalisten bij De Persgroep en elders (in het bijzonder bij andere uitgevers) voor hun werk krijgen, nu en in het verleden. Op dit punt is pas ter zitting meer concreet stelling ingenomen. Zo heeft Van Uem gesteld dat zij aanvankelijk een vast tarief ontving van € 55,00 per artikel, welk bedrag nooit is verhoogd. Ook heeft zij aangevoerd dat Mediahuis en Noordelijke Dagblad Combinatie hogere tarieven hanteren, waar ook tarieflijsten van beschikbaar zijn. Die zijn echter niet in het geding gebracht.

14. Anderzijds heeft De Persgroep aangevoerd dat zij voor regionale bijdragen verschillende tarieven hanteert van 13, 16, 18 en 21 cent per woord. Ook hierover is echter geen nadere informatie in het geding gebracht.

15. De kantonrechter zal partijen op de voet van artikel 22 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering opdragen alle hen ter beschikking staande stukken die op de hiervoor onder 13. en 14. genoemde informatie betrekking hebben alsnog in het geding te brengen. Tot die stukken behoren in ieder geval de beschikbare tarieflijsten en daarbij behorende toelichting.

16. De Persgroep heeft ook nog het landelijke basistarief van de Volkskrant genoemd. Dit tarief van € 0,43 per woord is door Van Uem niet weersproken zodat op dit punt geen nadere stukken verstrekt hoeven worden.

17. Tenslotte is nog een relevant gezichtspunt wat de exploitatiewaarde van het werk is. Daarbij is relevant dat de Twentsche Courant Tubantia met al haar edities een oplage heeft van (door de week) 80.000 stuks, terwijl het bij landelijke dagbladen om honderdduizenden lezers gaat, zo heeft De Persgroep onbetwist aangevoerd. De totale netto winst van De Persgroep als geheel acht de kantonrechter geen relevant gezichtspunt. Het exploitatieresultaat en de exploitatierisico's van de Twentsche Courant Tubantia zijn wel relevant, nu daarin onder meer de bijdragen van ingeschakelde freelancejournalisten verwerkt moeten zijn. Van dat resultaat had De Persgroep ter zitting echter geen cijfers beschikbaar. Wel heeft zij onbetwist gesteld dat in verband met het oplageverschil de exploitatiewaarde voor een regionaal dagblad lager is dan voor een landelijk dagblad.

18. Beoordeling en weging van de verschillende gezichtspunten zal plaatsvinden als de hiervoor onder 15. genoemde informatie beschikbaar is. Iedere verdere beslissing zal worden aangehouden.

BESLISSING

De kantonrechter:

in conventie en reconventie

- I. beveelt partijen de hiervoor onder 15 genoemde bescheiden over te leggen op de rol van 14 juni 2019;
- II. stelt partijen vervolgens in de gelegenheid vier weken later op de door de andere partij in het geding gebrachte stukken te reageren;
- III. houdt iedere verdere beslissing aan.

EINDVONNIS

GRONDEN VAN DE BESLISSING

kern van het geschil

1. De centrale vraag in deze zaak is of De Persgroep aan Van Uem een billijke vergoeding heeft betaald voor het recht om negen tussen 3 november en 19 december 2017 aangeleverde artikelen te gebruiken.

nadere informatie

2. Bij tussenvonnis van 17 mei 2019 heeft de kantonrechter partijen opgedragen nadere informatie te verstrekken over welke vergoedingen (andere) freelance journalisten bij De Persgroep en elders (in het bijzonder bij andere uitgevers) voor hun werk krijgen, nu en in het verleden. Die informatie dient nu, samen met de al beschikbare informatie, gewogen te worden waarna een eindoordeel volgt. Voor zover partijen informatie in het geding hebben

gebracht die buiten het bereik van voornoemde opdracht valt, wordt deze buiten beschouwing gelaten.

3. De navolgende aanvullende informatie neemt de kantonrechter in aanmerking.

4. Voorheen – in september 2015 – ontving Van Uem bij het Dagblad Tubantia (nu onderdeel van De Persgroep) voor haar bijdragen gemiddeld 12 cent per woord.

5. Het basistarief van De Persgroep voor plaatsing in regionale uitgaven bedraagt nu 13 cent per woord. Dit tarief kan – onder meer vanwege de expertise van de journalist en de aard van de opdracht – oplopen tot 21 cent per woord, één en ander ter beoordeling van de hoofdredacteur. Het tarief van De Persgroep voor landelijke plaatsing in alle regionale kranten ligt tussen 28 cent en 45 cent per woord. Het tarief van De Persgroep voor plaatsing in landelijke kranten ligt tussen 33 en 48 cent per woord.

6. Het CAO-loon in de schaal van een ervaren journalist ligt – omgerekend – tussen € 18,70 en € 29,00 per uur.

7. Van Uem heeft nog verwezen naar enkele andersoortige uitgaven. AgriPers hanteert een tarief van € 5,75 per 100 tekens. Uitgaande van gemiddeld 6 tekens per woord komt dat neer op 34,5 cent per woord. Plus Magazine hanteert 40 cent per woord.

8. De Persgroep heeft verwezen naar een brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Financiën. In die brief wordt onder meer een minimumtarief van € 16,00 per uur genoemd voor zelfstandigen zonder personeel.

verdere beoordeling van het geschil

9. De kantonrechter komt dan toe aan beantwoording van de centrale vraag. Daarbij komt met name gewicht toe aan de genoemde regionale tarieven van de Persgroep en – in het verleden – Dagblad Tubantia. De landelijke tarieven leggen minder gewicht in de schaal, nu voldoende duidelijk is gemaakt dat de exploitatiewaarde van een bijdrage aan landelijke dagbladen veel hoger is dan van een bijdrage aan een regionale krant. De artikelen van Van Uem zijn alle geplaatst in een regionale krant. Van de uitgaven AgriPers en Plus Magazine is niet inzichtelijk gemaakt hoe deze zich in de markt verhouden tot de uitgaven van De Persgroep, zodat het gewicht dat aan deze informatie kan worden toegekend beperkt is. Ook het beoogde minimumtarief waar de Minister naar heeft verwezen heeft beperkte waarde, nu het een ondergrens betreft terwijl niet ter discussie staat dat Van Uem een ervaren journalist is. De Monitoren Freelancers en Media waar nog naar is verwezen leveren onvoldoende objectieve tariefsgegevens op om daar conclusies aan te verbinden. Het CAO-loon voor een journalist levert een relevant gezichtspunt op, maar ook na aftrek van de door Van Uem bepleite toeslag is het door haar genoemde uurloon niet uit de toepasselijke CAO te herleiden. Voor zover Van Uem met het genoemde uurloon heeft bepleit dat de tijd die zij als freelancer verliest doordat zij verschillende opdrachtgevers heeft, moet worden gecompenseerd, wordt dat standpunt niet gevolgd. Wel is de marktpositie van De Persgroep van belang: er zijn (nog) slechts enkele grote spelers op de markt, zodat de onderhandelingspositie van een individuele journalist niet sterk is. Dat klemt temeer nu De Persgroep verschillende tarieven per woord hanteert, zonder voldoende objectieve maatstaven om het toepasselijke tarief te bepalen. Daarnaast erkent

De Persgroep dat haar exploitatie van regionale dagbladen – hoewel beperkt – rendement oplevert.

Tenslotte is van belang dat Van Uem het exploitatierecht onbeperkt heeft overgedragen aan De Persgroep. Daar staat echter weer tegenover dat dit slechts gedurende 7 dagen exclusief is en dat niet gebleken is dat herplaatsing vaak plaatsvindt.

10. Alles overziend acht de kantonrechter een vergoeding van in totaal € 497,38 niet billijk voor de overdracht van de exploitatiebevoegdheid van 9 artikelen van in totaal 3.826 (gemiddeld dus 425) woorden. Daarbij gaat de kantonrechter er op basis van het door Van Uem aangeleverde tijdschrijfoverzicht van uit dat het schrijven van een artikel van ongeveer 425 woorden haar gemiddeld 4 uur heeft gekost. Daar staat echter tegenover dat De Persgroep heeft onderbouwd dat een andere ervaren journalist aan een vergelijkbaar artikel 2,5 uur besteedde. Dat sluit ook aan bij de productie waar De Persgroep mee rekent, te weten 165 woorden per uur voor een regionale journalist. Alhoewel iedere journalist anders zal werken, gaat de kantonrechter er van uit dat een ervaren journalist als Van Uem de genoemde artikelen in elk geval in 3 uur moest kunnen schrijven.

11. Billijk acht de kantonrechter dan een vergoeding van in totaal € 800,00, wat neerkomt op ongeveer € 0,21 per woord. Dat betekent dat aanvullend € 302,62 voldaan moet worden.

12. In het tussenvonnissen van 17 mei 2019 is al geoordeeld dat een belang ontbreekt bij de vordering in reconventie, zodat die zal worden afgewezen.

13. Gezien de uitkomst zal De Persgroep in de proceskosten veroordeeld worden. Voor de akten na tussenvonnissen worden daarbij geen kosten toegekend, nu de daarbij overgelegde informatie al bij dagvaarding in het geding had kunnen worden gebracht. Gezien de samenhang met de conventie worden de kosten in reconventie op nihil gesteld.

BESLISSING

De kantonrechter:

In conventie:

- I. veroordeelt De Persgroep tot betaling aan Van Uem van € 302,62 exclusief BTW;
- II. veroordeelt De Persgroep in de kosten van het geding, tot op heden aan de zijde van Van Uem begroot op:

exploot salaris	€ 98,01
	€ 360,00
griffierecht	€ 226,00
totaal	€ 684,01

 voor zover van toepassing, inclusief btw;
- III. veroordeelt De Persgroep in de na dit vonnis ontstane kosten, begroot op € 60,00 aan salaris gemachtigde, te verhogen met een bedrag van € 68,00 en de exploitkosten van betekening van het vonnis, een en ander voor zover van toepassing inclusief btw, onder de voorwaarde dat De Persgroep niet binnen veertien dagen na aanschrijving volledig aan dit vonnis heeft voldaan en betekening van het vonnis pas na veertien dagen na aanschrijving heeft plaatsgevonden;

- IV. verklaart de veroordelingen uitvoerbaar bij voorraad;
- V. wijst het meer of anders gevorderde af;
- In reconventie:
- VI. wijst het gevorderde af;
- VII. veroordeelt De Persgroep in de proceskosten, begroot op nihil.

Dit vonnis is gewezen door mr. C.W. Inden, kantonrechter, en in het openbaar uitgesproken op 1 november 2019 in tegenwoordigheid van de griffier.

Prof. mr. P.B. Hugenholtz is hoogleraar IE aan de Universiteit van Amsterdam en redacteur van dit blad.

Sedert de inwerkingtreding van de Wet Auteurscontractenrecht per 1 juli 2015 hebben makers en uitvoerend kunstenaars recht op een 'in de overeenkomst te bepalen billijke vergoeding voor de verlening van exploitatiebevoegdheid' (art. 25c lid 1 Aw). Tot die tijd prevaleerde in de relatie tussen makers en exploitanten de contractsvrijheid, een vrijheid waarvan de partij die in de onderhandelingen over de grootste marktmacht beschikte uiteraard het meest profiteerde. Doorgaans was dat de exploitant.

Art. 25c lid 1 Aw codificeert het beginsel van het *iustum pretium* ('rechtvaardige prijs'): de vergoeding aan makers en uitvoerend kunstenaars voor de verlening van exploitatiebevoegdheden moet voortaan 'billijk' zijn. Maar wat is billijk? De uitspraak hierboven van de Amsterdamse kantonrechter is een van de eerste waarin de Nederlandse rechter gevraagd wordt hieraan uitleg te geven. Het gaat in feite om twee parallel gevoerde proefprocedures, die door freelance journalist Van Uem en freelance fotograaf Rogier werden aangespannen tegen De Persgroep, uitgever van (onder veel meer) de Twentsche Courant Tubantia en Het Brabants Dagblad. Hierboven zijn enkel het tussen- en eindvonnis in de zaak *Van Uem/De Persgroep* gepubliceerd.¹ Beide procedures werden geëntameerd door de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en de Nederlandse Vereniging van Fotojournalisten (NVF). De geringe beloning van freelance journalisten is deze beroepsorganisaties al jaren een doorn in het oog.

De centrale vraag in deze zaken is of De Persgroep aan Van Uem en Rogier een billijke vergoeding heeft betaald voor het recht om de

gemaakte artikelen respectievelijk foto's te publiceren. Naar het oordeel van Van Uem is de vergoeding van € 497,38, oftewel € 0,13 per woord, die zij van De Persgroep voor de door haar geschreven, in Twentsche Courant Tubantia gepubliceerde artikelen ontving niet billijk. Volgens haar eigen berekening komt dit neer op een uurtarief van ongeveer € 14 (excl. btw), terwijl het cao-loon van een ervaren journalist omgerekend tussen € 18,70 en 29,00 per uur bedraagt. Bovendien hanteren andere dagbladuitgevers, en ook de Persgroep zelf, hogere tarieven.

Omtrent de 'billijkheid' van de ex art. 25c lid 1 Aw verschuldigde vergoeding biedt de wetstekst geen aanknopingspunten. Uit de wetsgeschiedenis blijkt wel dat de billijkheid afhangt van de omstandigheden van het geval. Een mogelijk aanknopingspunt is volgens de regering hetgeen in de branche gebruikelijk is, maar dat betekent niet dat branchegebruiken per se 'billijk' zijn. 'In situaties van structurele ongelijkheid kan een vergoeding gangbaar worden die de toets de redelijkheid en billijkheid niet kan doorstaan. Het is dan wel aan de maker om dat aan te tonen.'²

Bedenk hierbij dat de dwingendrechtelijke regels van het auteurscontactenrecht bij uitstek bedoeld zijn om paal en perk te stellen aan onredelijke contractsvoorwaarden die het gevolg zijn van de structureel zwakke onderhandelingspositie van de auteurs en uitvoerend kunstenaars. Juist in de journalistieke sector, waar een groot aantal freelancers – in onderlinge concurrentie – moet dingen naar de gunsten van een door marktconcentratie gering aantal en dus zeer machtige dagbladuitgevers, is het gevaar van onredelijke contractsvoorwaarden en onbillijke betaling levensgroot.

De bedoelingen van de wetgever zijn dus goed, maar door de 'billijkheid' van de vergoeding niet te normeren zadelt de wetgever de maker die zich over de vergoeding beklagt op met een lastige bewijslast. Dat is ongetwijfeld een van de redenen waarom tot op heden zo zelden in rechte een beroep op art. 25c lid 1 Aw is gedaan.

In het tussenvonnis identificeert de kantonrechter een aantal 'gezichtspunten' die naar zijn oordeel voor de beoordeling van de billijkheid relevant zijn: het uurloon van de journalist in loondienst (tussenvonnis, r.o. 12), de vergoedingen die freelance journalisten bij De Persgroep en elders ontvangen (tussenvonnis, r.o. 13), alsook de 'exploitatiewaarde van het werk', waarmee de kantonrechter kennelijk doelt op het exploitatieresultaat van het persorgaan in kwestie (tussenvonnis, ro. 17). Partijen krijgen vervolgens de opdracht om nadere informatie te verschaffen. Uiteindelijk komt de kantonrechter op basis van de door partijen aangeleverde gegevens, en na enig onnavolgbaar rekenwerk, tot het oordeel dat Van Uem recht had op een vergoeding van in totaal € 800,00, oftewel € 0,21 per woord. De vergoeding komt daarmee 60% hoger uit. In de parallel gevoerde zaak trekt fotograaf Rogier eveneens aan het langste eind. Een vergoeding van € 42 per geplaatste persfoto is volgens de kantonrechter niet billijk; wel billijk is een tarief van € 65 – een opslag van 55%.

¹ Zie voor de zaak Rogier/Persgroep: Rb Amsterdam 17 mei 2019, IEF 18474, ECLI:NL:RBAMS:2019:3565; Rb Amsterdam 1 november 2019,

IEF 18799, ECLI:NL:RBAMS:2019:8099.
² *Kamerstukken II* 2012/13, 33308, 6, p. 17.

Met dat al een tweetal moedige uitspraken van kantonrechter Ilden. Maar nog veel dapperder zijn de twee freelancers die als proefkonijnen in deze procedures hebben gefungeerd. Bij zeer veel journalisten bestaat onvrede over de honorering, maar slechts weinigen durven de stap te zetten naar de rechter. Freelancers zijn voor hun inkomen doorgaans afhankelijk van een of twee opdrachtgevers, dus de relatie is fragiel, en het spook van de zwarte lijst waart rond.

Uiteraard zijn bij het baanbrekende vonnis van de kantonrechter de nodige kanttekeningen te plaatsen. Allereerst valt op dat de rechter inspiratie heeft gezocht bij de beloning van de journalist in dienstverband. Kennelijk – en mijns inziens terecht – is de rechter ervan uitgegaan dat de cao-onderhandelingen tot een voor de journalisten billijke uitkomst hebben geleid. Maar bij deze vergelijking mag niet worden vergeten dat journalisten in dienstverband behalve een vaste beloning ook nog allerlei emolumenten genieten: sociale zekerheid, pensioenvoorziening, reiskostenvergoeding, gratis kantoorruimte en -faciliteiten, (bij)scholing et cetera. Allemaal kosten die de freelance journalist uit eigen zak moet betalen. Een uit de cao afgeleid tarief dient hiermee rekening te houden.³

In de tweede plaats valt op dat de kantonrechter niet differentieert tussen het makershonorarium (de vergoeding voor het in opdracht geschreven artikel) en de vergoeding voor het verlenen van exploitatiebevoegdheid. Strikt genomen normeert art. 25c Aw enkel de exploitatievergoeding. Dat de rechter dit onderscheid niet maakt is overigens goed te begrijpen. In de journalistieke praktijk vallen deze vergoedingen dikwijls samen; voor de bijdrage of foto die door het dagblad niet is geplaatst, wordt meestal niet betaald.

Een derde opmerking betreft de aard van de gevoerde procedure. Waarom hebben de auteurs zich niet gewend tot de Geschillencommissie Auteurscontractenrecht, een van de verworvenheden van de Wet auteurscontractenrecht (art. 25g Aw)? Het antwoord is gelegen in het vrijblijvende karakter van deze procedure. De Geschillencommissie is enkel bevoegd een klacht in behandeling te nemen indien de exploitant in kwestie bij de Geschillencommissie is aangesloten. Tot op heden hebben maar een handjevol uitgevers dit gedaan.

Hoe dan ook is met deze uitspraak een belangrijke stap gezet in de richting van een betere beloning van freelance journalisten. Mogelijk vormt het Amsterdamse vonnis een aanzet om te komen tot collectieve afspraken tussen de organisaties van journalisten en de dagbladuitgevers over minimumtarieven voor freelancers. Tot voor kort leken dergelijke tariefafspraken stuk te lopen op het strenge kartelbeleid van de mededingingsautoriteiten. Maar daarin lijkt enige verandering te komen. Blijkens een in november 2019 gepubliceerde leidraad laat de ACM tegenwoordig enige ruimte voor tariefafspraken van zzp'ers, al dan niet als onderdeel van een cao.⁴ De journalisten kunnen daarbij inspiratie vinden in de recent afgesloten architecten-cao, die onder meer voorziet in minimumtarieven voor zzp'ers. De cao is door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid algemeen verbindend verklaard voor de gehele branche. Volgens de cao dienen zelfstandigen in de architectenbranche minimaal 150% te verdienen van wat een werknemer in een vergelijkbare functie aan brutoloon verdient.⁵

3 Het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst heeft een 'rekentool' ontwikkeld om op basis van cao-lonen de 'eerlijke vergoeding' voor zzp'ers te berekenen. De tool hangt samen met de *Fair Practice Code*, die oproept tot eerlijke beloning van werkers in de creatieve sector. De rekentool is te vinden op <https://smacc.nl/checklist-en-rekentool-fair-practice-code-voor-subsidieaanvragers/>.

4 ACM, Leidraad Tariefafspraken zzp'ers, te vinden op <https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/2019-11/leidraad-tariefafspraken-zzpers.pdf>.

5 Zie <https://www.kunstenbond.nl/home/301/nieuwe-architecten-cao-geeft-koers-aan-voor-tarieven-zzpers>.